

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 560/2019
28.04.2021. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Слађане Накић Момировић, председника већа, Добриле Страјина и Марине Милановић, чланова већа, у правној ствари тужиоца АА из ..., ..., чији је пуномоћник Драгољуб Палевић, адвокат из ..., против туженог Института за ортопедско – хируршке болести Бањица, Београд, чији је пуномоћник Јованка Зечевић Анђелковић, адвокат из ..., ради утврђења, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2455/17 од 28.09.2018. године, у седници одржаној 28.04.2021. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 2455/17 од 28.09.2018. године и пресуда Првог основног суда у Београду П1 1774/16 од 07.03.2017. године и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 1774/16 од 07.03.2017. године, ставом првим изреке, усвојен је захтев тужиоца и утврђено да је тужилац код туженог ...2007. године, по сили закона засновао радни однос на неодређено време. Ставом другим изреке, поништено је, као незаконито решење туженог И-267/5 од 29.07.2016. године и обавезан тужени да тужиоца врати на рад. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име трошкова поступка плати 87.000,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 2455/17 од 28.09.2018. године, одбијена је, као неоснована жалба туженог и потврђена првостепена пресуда.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је благовремено изјавио ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Одлучујући о ревизији туженог на основу члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр.72/11, 87/18), Врховни касациони суд је утврдио да је ревизија основана.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је код туженог у више наврата био радно ангажован на одређено време на пословима ... у периоду од 28.09.2006. године до 29.07.2016. године, по основу више закључених уговора о раду на одређено време, односно о обављању привремених и повремених послова. и то: уговора о раду

од 28.09.2006. године, уговора о раду од 28.03.2007. године, уговора о раду од 09.11.2007. године, уговора о раду од 04.02.2010. године, уговора о раду од 22.12.2008. године, уговора о раду од 09.05.2008. године, уговора о раду од 19.06.2013. године, уговора о раду од 08.11.2012. године, уговора о раду од 08.05.2012. године, уговора о раду од 21.03.2011. године, уговора о раду од 30.01.2015. године, уговора о раду од 30.12.2014. године, уговора о раду од 29.08.2014. године, уговора о раду од 31.07.2014. године, уговора о раду од 31.03.2016. године, уговора о раду од 30.12.2015. године, уговора о раду од 30.04.2015. године и уговора о привременим повременим пословима од 03.08.2016. године. Према наведеним уговорима тужилац је код туженог радио у периоду од 28.09.2006. – 27.09.2007. године, од 09.11.2007. – 08.11.2008. године, од 22.12.2008. – 21.12.2009. године, од 04.02.2010. – 03.02.2011. године, од 21.03.2011.– 20.03.2012. године, од 08.05.2012. – 07.05.2013. године, од 19.06. 2013. – 18.12.2013. године, од 31.07.2014. – 29.07.2016. године и од 03.08.2016. – 31.12.2016. године. Тужени је тужиоцу током 2007. године редовно исплаћивао зараду, укључујући и за период за који странке нису закључиле уговор о раду, а у ком је тужилац обављао послове ... код туженог. Спорним решењем туженог од 29.07.2016. године тужиоцу је отказан уговор о раду од 31.03.2016. године и анекс број 1 уговора о раду од 30.05.2016. године, који су странке закључиле, са 29.07.2016. године, због истека рока на који је заснован радни однос.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је усвојио захтев тужиоца, јер је сматрао да је тужилац код туженог у континуитету радио почев од 28.09.2006. године до 29.07.2016. године на истоврсним пословима, по основу више уговора о раду на одређено време и уговора о повременим и привременим пословима, да сви уговори представљају један уговор, јер су закључени ради обављања исте врсте послова, да је тужени тужиоцу током 2007. године редовно исплаћивао зараду, укључујући и за период за који није био закључен уговор о раду, а у коме је тужилац обављао послове ..., па је имајући у виду чињеницу да је тужилац почев од 28.09.2006. године непрекидно радио на истоврсним пословима дуже од 12 месеци и 5 дана закључио да тужиочев радни ангажман има карактер радног односа на неодређено време, јер се истеком 12 месеци и 5 дана рада на истим пословима, активирало правило преображаја радног односа из члана 37. став 4. Закона о раду.

Другостепени суд је одлучујући о жалби туженог, жалбу одбио, као неосновану и потврдио првостепену пресуду, прихватајући разлоге које је за своју одлуку дао првостепени суд.

По оцени Врховног касационог суда основано се ревизијом туженог указује да су пресуде нижестепених судова донете погрешном применом материјалног права, услед чега чињенично стање није правилно утврђено.

Чланом 37. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр.24/05, 61/05), који се примењивао до 29.07.2014. године, када су ступиле на снагу измене овог закона објављене у „Службеном гласнику РС“, број 75/14, било је прописано да се радни однос заснива на време чије је трајање унапред одређено када су у питању – сезонски послови, рад на одређеном пројекту, повећање обима посла које траје одређено време и сл. за време трајања тих потреба, с тим што тако заснован радни однос непрекидно или с прекидима не може трајати дуже од 12 месеци (став 1.); да се под прекидом из става један овог члана не сматра прекид рада краћи од 30 радних дана (став 2.); да се радни однос на одређено време, ради замене привремено одсутног запосленог, може

засновати до повратка привремено одсутног запосленог (став 3.), да радни однос заснован на одређено време постаје радни однос на неодређено време, ако запослени настави да ради најмање пет радних дана по истеку рока за који је заснован радни однос. Законом о изменама и допунама Закона о раду који је објављен у „Службеном гласнику РС“, број 75/14 и ступио на снагу 29.07.2014. године, продужен је период на који се може закључити уговор о раду на одређено време, тако што је уместо раније прописаних 12 месеци, сада предвиђена могућност закључења једног или више уговора о раду на одређено време на основу којих се радни однос са истим запосленим заснива на период који са прекидима или без прекида не може бити дужи од 24 месеца. Чланом 195. став 2. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр.24/05, 61/05), био је прописан рок за покретање радног спора од 90 дана од дана достављања решења, односно сазнања за повреду права, а од 2014. године тај рок је 60 дана. Рок од 90, односно 60 дана за подношење тужбе за утврђење да је радни однос на одређено време постао радни однос на неодређено време, почиње да тече од дана достављања решења о отказу, због тога што је тада видљива повреда права запосленог, а у случају отпуштања запосленог без решења, рок тече од фактичког прекида рада, јер је то моменат сазнања за повреду права.

Сагласно наведеном, за примену цитираних одредби закона потребно је имати у виду да се више закључених уговора о раду на одређено време (сукцесивни уговори) имају сматрати једним уговором. Ако запослени ради на истоврсним пословима, укупно трајање рада по више уговора не може бити дуже од 12 месеци односно 24 месеца. За преображај радног односа је довољно да запослени ради још пет радних дана. Тај рок од пет дана рачуна се или од истека рока по једном уговору или по истеку једне године рада. Наиме, радни однос на неодређено време је правило, а рад на одређено време је изузетак, због тога је Законом о раду ограничено трајање радног односа код истог послодавца на истим пословима на период од 12 месеци, односно 24 месеца. Законом о раду, прописано је да радни однос непрекидно или са прекидима не може трајати дуже од 12 месеци, односно 24 месеца. У оквиру тог рока може бити закључено више сукцесивних уговора, али чим протекне пет дана по једном уговору или завршетку једне године рада (рад на истоврсним пословима), активира се правило о преображају, без обзира на евентуално закључење новог уговора, па су се стекли услови за прерастање радног односа на неодређено време. Дакле, за обављање одређених послова може се више пута засновати радни однос на одређено време, при чему укупно трајање по сукцесивним уговорима не може бити дуже од 12 месеци.

Према правном схватању Врховног касационог суда, послодавац и запослени могу да закључе један или више сукцесивних уговора о раду на одређено време на истим пословима, чије укупно трајање непрекидно или са прекидима краћим од 30 дана не може да буде дуже од 12 месеци (осим замене одсутног радника). Ако послодавац и запослени закључе уговор о раду на одређено време по истеку рока од једне године на истоврсним пословима, па запослени ради дуже од пет радних дана, стекли су се услови за прерастање радног односа у радни однос на неодређено време. Рок од 90 дана за подношење тужбе за утврђење да је радни однос на одређено време постао радни однос на неодређено време, почиње да тече од дана достављања решења о отказу, односно фактичког престанка радног односа.

Тужилац је тужбу поднео 08.08.2016. године, тражећи да се утврди да је код туженог засновао радни однос на неодређено време 05.10.2007. године, да се поништи решење туженог од 29.07.2016. године и да се врати на рад.

Нижестепени судови су усвојили захтев тужиоца, јер су сматрали да је тужилац код туженог радио у континуитету почев од 28.09.2006. године до 29.07.2016. године на истоврсним пословима, по основу више уговора о раду на одређено време и уговора о повременим и привременим пословима, који уговори представљају један уговор, јер су закључени ради обављања исте врсте послова, да је тужени тужиоцу током 2007. године редовно исплаћивао зараду, укључујући и за период за који није био закључен уговор о раду, а у коме је тужилац обављао послове ... По оцени Врховног касационог суда, с обзиром на то да је тужилац код туженог у више наврата био радно ангажован на одређено време на пословима ... у периоду од 28.09.2006. године до 29.07.2016. године, по основу више закључених уговора о раду на одређено време, односно о обављању привремених и повремених послова, и то према напред наведеним уговорима о раду у периоду од 28.09.2006. – 27.09.2007. године, у периоду од 09.11.2007. – 08.11.2008. године, у периоду од 22.12.2008. – 21.12.2009. године, у периоду од 04.02.2010. – 03.02.2011. године, у периоду од 21.03.2011.– 20.03.2012. године, у периоду од 08.05.2012. – 07.05.2013. године, у периоду од 19.06.2013. – 18.12.2013. године, у периоду од 31.07.2014. – 29.07.2016. године и у периоду од 03.08.2016. – 31.12.2016. године, то се за сада не може прихватити као правилан закључак нижестепених судова да је тужилац код туженог засновао радни однос на неодређено време, јер су нижестепени судови пропустили да цене да ли је тужилац и након 05.10.2007. године до 29.07.2016. године, када је донето решење о престанку радног односа, радио у континуитету код туженог, односно да ли је његов радни ангажман код туженог у том периоду био у прекиду дужем од 30 дана, док не би закључио нови уговор о раду са туженим. Наиме, основаност захтева тужиоца за утврђење да је радни однос на одређено време постао радни однос на неодређено време, зависи од континуитета у раду тужиоца код туженог у периоду од 28.09.2006. године до 29.07.2016. године, јер уколико је у том периоду било прекида у радном ангажману тужиоца код туженог дужем од 30 дана, док не би закључио нов уговор о раду са туженим, то би се у тој ситуацији испуњеност услова за утврђење да је радни однос на одређено време постао радни однос на неодређено време и благовременост тужбе морали ценити од сваког прекида радног ангажмана дужег од 30 дана, односно од новог радног ангажмана тужиоца код туженог. С обзиром да од чињеница да ли је било прекида у радном ангажману тужиоца код туженог дужем од 30 дана, док са туженим није закључио нов уговор о раду, зависи основаност захтева тужиоца за утврђење да ли је тужилац код туженог засновао радни однос на неодређено време, а од чега зависи и одлука о захтеву за поништај решења туженог од 29.07.2016. године и враћања на рад, то су нижестепене пресуде морале да буду укинуте, како би се утврдило да ли је тужилац од заснивања радног односа код туженог почев од 28.09.2006. године до 29.07.2016. године, радио у континуитету на истоврсним пословима.

Осим тога, нижестепени судови су одлучујући о захтеву тужиоца применили одредбе Закона о раду, међутим, нису имали у виду да се у односу на туженог, као корисника јавних средстава, примењује и Закон о буџетском систему, којим је прописана забрана заснивања радног односа са новим лицем ради попуњавања слободних, односно упражњених радних места, и које су *lex specialis* у односу на одредбе Закона о раду, којима се прописују услови за преображај радног односа са одређеног на неодређено време, како је то прописано чланом 105. Закона о буџетском систему. Наиме, Законом о буџетском систему, чије су норме обавезујуће и за туженог, као корисника јавних средстава, као и Законом о изменама и допунама Закона о буџетском систему („Службени гласник РС“, бр. 108/13 – који је ступио на снагу

07.12.2013. године), као и каснијим изменама и допунама, прописано је да корисници јавних средстава не могу заснивати радни однос са новим лицима ради попуњавања слободних, односно упражњених радних места до 31.12.2015. године, односно до 31.12.2017. године.

Имајући у виду напред наведено, односно да нижестепени судови нису правилно применили напред наведене одредбе Закона о раду и Закона о буџетском систему, то су нижестепене одлуке укинуте и предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење.

Укинута је и одлука о трошковима поступка, будући да иста зависи од исхода спора.

Са напред наведених разлога, на основу члана 416. став 2. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа – судија
Слађана Накић Момировић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић